

СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Серед актуальних проблем становлення особистості особливо відчутними і гострими є питання, пов'язані з соціальною роботою з особами з інвалідністю в сучасне соціальне середовище. Вчені намагаються дослідити теоретичні основи цього явища, визначити його суттєві ознаки та закономірності розвитку, виявити чинники та розкрити соціально-педагогічні умови, що впливають на процес інтегрування молоді з функціональними обмеженнями у соціальне середовище. Поряд із помітними напрацюваннями і здобутками вітчизняних та зарубіжних учених проблема соціальної роботи з молодими інвалідами ще залишається недостатньо вивченою. Це спонукає науковців і практиків до її подальшого теоретичного осмислення та прийняття дієвих рішень, які б сприяли оптимізації соціально-педагогічного інтегрування молоді з функціональними обмеженнями.

Так, у Законі України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 1991 р. із змінами та доповненнями 2017 року, зокрема, у статті 2 зазначено, що «Інвалідом є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. Дискримінація за ознакою інвалідності забороняється» [1].

На сьогодні можна сказати «Україна в сфері соціальної політики реалізує програми соціального захисту інвалідів. Разом з тим, для українського суспільства у сфері соціального захисту інвалідів залишаються проблеми, які необхідно вирішувати в першу чергу, а саме: низький рівень забезпечення можливості безперешкодного отримання реабілітаційних послуг за місцем проживання осіб з інвалідністю, дітей-інвалідів та інших окремих категорій

населення, особливо що стосується забезпечення їх технічними та іншими засобами реабілітації» [4, с. 1].

Дослідники М. Лукашевич, Т. Семигіна зазначали, що «соціальну роботу з людьми, які мають обмеження потрібно здійснювати з позицій забезпечення «рівних можливостей», нормалізації та інтеграції. Так, вищезазначені науковці в галузі соціальної роботи вважали, що терміном «рівні можливості» слід позначати процес, унаслідок якого різні соціальні інститути є доступними для кожного у задоволенні своїх потреб у звичайній системі освіти, охорони здоров'я, зайнятості та в соціальних послугах. Термін «нормалізація» стосується всіх сфер унормованого життя суспільства, можливості залучення до емоційних, соціальних та інших стосунків з іншими членами суспільства, можливості для особистого зростання та оплачуваної роботи, брати участь у прийнятті рішень, що стосуються власного життя. Термін «інтеграція» означає ступінь, до якого людина визначає приналежність до соціальної групи або громади через прийняття їхніх норм, цінностей, вірувань. Інтеграцію в суспільство у сучасній соціальній роботі пов'язують зі створенням альтернативних соціальних об'єктів, пристосованих до її потреб, засобів, що надавали їй можливість вести максимально повноцінне суспільне життя. Це означало якісно новий підхід до розв'язання проблем функціонування в суспільстві людини з функціональною обмеженістю. У визначенні реабілітаційних заходів важливим є перехід від застосування методів медичних до абілітаційних, навчальних, адаптаційних, які справді сприяють інтеграції» [3, с. 190–191].

Дослідниця М. Кравченко зазначає: «...одним із головних напрямів соціальної політики Української держави стосовно осіб з інвалідністю визначено систему заходів, орієнтованих на поліпшення їхньої життєдіяльності, відновлення соціального статусу, досягнення матеріальної незалежності та всебічної інтеграції в суспільство, програми щодо соціального захисту інвалідів віднесено до пріоритетних державних програм, а видатки на їх виконання переважно відносять до захищених статей Державного бюджету

України, проте в реальності інваліди сьогодні належать до найбільш соціально незахищених категорій населення, стан дотримання їх прав свідчить про недостатню участь інвалідів в економічному і соціальному житті суспільства.

Як відомо, значна частина інвалідів погано матеріально забезпечена. Невеликі розміри соціальної допомоги від держави та особливі потреби таких людей не дозволяють підтримувати суспільно прийнятний рівень життя. Для сімей інвалідів, які тривалий час живуть у бідності, характерні нездорове харчування, недоступність сучасної медичної допомоги, психологічні стреси, ранні смерті, вимушена відмова від народження дітей, неможливість дати їм нормальну освіту, відсутність можливості для нормального відпочинку тощо.

Незважаючи на певні зусилля органів державної влади та місцевого самоврядування, в українському суспільстві ще мало змінилися стереотипи у ставленні до осіб з інвалідністю – ідея рівних прав та надання рівних можливостей інвалідові ще не є загально визнаною, так само мало змінилося ставлення до проблем громадян з інвалідністю з боку фахівців – бракує сучасних підходів до питань соціального захисту осіб з інвалідністю» [2, с. 4–5].

Отже, сучасна політика нашої держави спрямована на всебічний соціальний захист осіб з інвалідністю та дітей-інвалідів, визначено систему заходів, орієнтованих на поліпшення їхньої життєдіяльності, відновлення соціального статусу, досягнення матеріальної незалежності та всебічної інтеграції в суспільство, програми щодо соціального захисту інвалідів віднесено до пріоритетних державних програм. Але є прогалини у державній політиці, які необхідно вирішити.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 19.12.2017 році. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 2.02. 2018).

2. Кравченко М.В. Актуальні проблеми соціального захисту інвалідів в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf>.

3. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика): навчальний посібник. Київ: ІПК, 2007. 41 с.

4. Паляничко О.В. Державна політика у сфері реалізації програми соціального захисту інвалідів. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua>.